

Felhasználói útmutató
a POC orvostechnikai eszközök
közbeszerzéséhez kidolgozott
életciklusköltség-számítási (LCC) segédlethez

Felhasználói útmutató
a POC orvostechnikai eszközök közbeszerzéseire
kidolgozott
életciklusköltség-számítási (LCC) segédlethez

2023. november

Ez a felhasználói útmutató a Miniszterelnökség és a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD), "A zöld közbeszerzés előmozdítása Magyarországon, különös tekintettel az életciklusköltség-számításra" című közös projektje keretében készült, az Európai Unió Technikai Támogatási Eszközén keresztül nyújtott finanszírozásával és a Közbeszerzési Hatóság részvételével.

Tartalomjegyzék

1. A felhasználói útmutató célja	3
2. Az életciklusköltség-számítás	4
2.1. Az életciklusköltség-számítás fogalma, előnyei és alkalmazási köre	4
2.2. Közbeszerzési jogi háttér	5
3. A segédlet alkalmazási lehetőségei	6
4. Alkalmazás a közbeszerzési eljárásban	7
4.1. A közbeszerzési eljárás előkészítése	7
4.1.1. Döntés az életciklusköltség-számítás alkalmazásáról	7
4.1.2. Az ajánlatkérő által eldöntendő kérdések.....	8
4.1.3. Az LCC segédlet (Excel) előkészítése	12
4.1.4. Becsült érték meghatározása	13
4.1.5. Az eljárást megindító felhívás és az egyéb közbeszerzési dokumentumok elkészítése.....	14
4.1.6. A szerződéstervezet.....	16
4.2. Az életciklusköltség-számítás segédlet használata a közbeszerzési eljárás során	21
4.2.1. Ajánlattevői teendők	21
4.2.2. Ajánlatkérői teendők	23
4.3 A szerződés teljesítése	24
5. Kiegészítő Útmutató a Segédlethez	26
5.1. A Segédlet felépítése	27
5.2. Az input munkalapok felépítése és kitöltése	29
5.3. Az output munkalap felépítése és alkalmazása	30
6. Módszertani jegyzet	31

Rövidítések jegyzéke

POC orvostechnikai eszközök - point-of-care in vitro diagnosztikai (IVD) orvostechnikai eszközök

LCC – Life cycle cost (életciklusköltség, életciklusköltség-számítás)

Kbt. – a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény

1. A felhasználói útmutató célja

Jelen felhasználói útmutató a 2017/746/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet¹ szerinti betegközeli (point-of-care, POC) in vitro diagnosztikai (IVD) orvostechikai eszközök (a továbbiakban: **POC orvostechikai eszközök**) közbeszerzéseihez kidolgozott életciklusköltség-számítási (LCC – Life cycle cost) segédletet tartalmazó Excel fájl (a továbbiakban: segédlet) kísérő dokumentuma. A segédlet célja, hogy ösztönözze és megkönnyítse az életciklusköltség-számítás széles körű alkalmazását a POC orvostechikai eszközök közbeszerzése során.

A felhasználói útmutató célja, hogy segítséget nyújtson az ajánlatkérők számára arra vonatkozóan, hogy a POC orvostechikai eszközök beszerzésére irányuló közbeszerzési eljárásokban az *ajánlatok értékelése* során miként alkalmazható az életciklusköltség-számítás módszere a segédlet felhasználásával, melyek azok a releváns jogszabályi rendelkezések, valamint gyakorlati szempontok, melyeket ajánlatkérőknek érdemes figyelembe venniük a közbeszerzési eljárás során.

A felhasználói útmutató a Közbeszerzési Hatóság által közzétett életciklusköltség-számítási módszertanokról szóló általános útmutatóban² az életciklusköltség-számítás módszer alkalmazására vonatkozóan rögzített elméleti megalapozásra is figyelemmel, azzal összhangban rövid általános elméleti áttekintést ad az életciklusköltség-számítás módszeréről, majd bemutatja a POC orvostechikai eszközök termékkörre kidolgozott segédlet alkalmazási körét és lehetőségeit a közbeszerzési eljárásában, végül pedig egy kitöltési útmutatóban végigvezeti a felhasználót a segédlet használatának lépésein.

A felhasználói útmutató és a segédlet részletes iránymutatást biztosít az életciklusköltség-számítás alkalmazásához, azonban a közbeszerzési eljárás szabályos lefolytatása az ajánlatkérő feladata és felelőssége.

¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/746 rendelete (2017. április 5.) az in vitro diagnosztikai orvostechikai eszközökről, valamint a 98/79/EK irányelv és a 2010/227/EU bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről. Elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:32017R0746>

² A Közbeszerzési Hatóság útmutatója az életciklusköltség-számítási módszertanokról. K.É. 2017. évi 35. szám, 2017. március 10.

Elérhető: <https://kozbeszerzes.hu/kozbeszerzesek-az/magyar-jogi-hatter/a-kozbeszerzesi-hatosag-utmutatoi/kozbeszerzesi-hatosag-utmutatoja-az-eletcikluskoltseg-szamitasi-modszertanokrol/>

2. Az életciklusköltség-számítás

2.1. Az életciklusköltség-számítás fogalma, előnyei és alkalmazási köre

Az általános definíció szerint, az életciklusköltség egy áru, szolgáltatás vagy építési beruházás életciklusa során, annak létrehozásával, beszerzésével és használatával összefüggésben, valamint az életciklus végén felmerült költségeket foglalja magába. Az életciklusköltség-számítás módszere lényegében e költségek időbeli értékelésére szolgáló eszköz, amellyel lehetővé válik azon különböző megoldások (ajánlatok) értékelése, melyek nem csak a kezdeti – tehát a beszerzési – költségeik (elsősorban az ajánlati ár), hanem a működtetés során jelentkező költségek tekintetében is eltérnek egymástól. Az életciklusköltség-számítási módszer alkalmazásával tehát gazdaságilag hatékonyabb és hosszútávon **fenntarthatóbb beszerzési eredmény érhető el** azáltal, hogy az ajánlatkérő a beszerzés költségein túl figyelembe veszi a beszerzett áru, szolgáltatás vagy építési beruházás használata, illetve megvalósítási időszaka során felmerülő költségeket is. Ezzel együtt az életciklusköltség-számítási módszer alkalmazása hosszabb távon forrás-megtakarítást eredményezhet, továbbá lehetővé teszi a jövőbeni kiadások előrejelzését és a jövőbeni költségek optimalizálását, illetve elősegítheti jobb minőségű beszerzések megvalósítását.

A konvencionális megközelítésben az életciklusköltség-számítás módszere a belső (közvetlen pénzügyi) költségek értékelési folyamatoként írható le. A belső költségek magukba foglalják

- a beruházási, beszerzési költségeket és a használat megkezdéséhez kapcsolódó egyéb járulékos költségeket, pl., a telepítés, üzembe helyezés és betanítás költségei,
- az üzemelési költségeket pl., energiafogyasztás, a használatához szükséges egyéb erőforrások, anyagok stb.,
- a karbantartási költségeket pl., a termék rendeltetésszerű üzemeléséhez szükséges bármilyen szolgáltatási díj, illetve elvégzendő feladat költsége pl., rendszeres tisztítás, kopó, fogyó alkatrészek, tartozékok ütemezett cseréje,
- a pótlási költségeket, melyek műszakilag összetettebb beszerzési tárgyak esetén, a teljes tárgy élettartamánál rövidebb élettartammal rendelkező részegységek, rendszerelemek cseréjéből adódnak, tehát nem folyamatosan ütemezetten, hanem csak bizonyos időközönként merülnek fel,
- az életciklus végi költségeket, pl., leszerelés, ártalmatlanítás.

Meghatározott beszerzési tárgyak esetén az életciklusköltség-számítás módszerének környezetvédelmi szempontú alkalmazására is lehetőség van, melynek során a fentiekben bemutatott belső költségként definiált és a termékkel összefüggő közvetlen költség kategóriák mellett, az ún. külső, externális költségeket is figyelembe veszik. Ebben az esetben az ajánlatkérő által közvetlenül viselt pénzügyi költségek mellett a számítás magában foglalja a társadalmi szinten jelentkező negatív környezeti hatások költségét is.

A POC orvostechikai eszközök esetében az eszköz használatához szükséges fogyóanyagok értéke az évek során az eszköz beszerzési árának sokszorososa lehet, amely jellemző kifejezetten lehetővé teszi az életciklusköltség-számítás fent röviden bemutatott előnyeinek kihasználását.

2.2. Közbeszerzési jogi háttér

A közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) összhangban az uniós irányelvekben³ foglaltakkal rögzíti, hogy a **legalacsonyabb költség**, illetve a **legjobb ár-érték arány** értékelési szempontok alkalmazása során az ajánlatkérő alkalmazhatja a Kbt. 78.§-ban szabályozott életciklusköltség-számítás módszerét.

Az LCC számítás figyelembevétele egyes értékelési módszerek esetén

- Legalacsonyabb ár -> LCC számítás nem releváns
- Legalacsonyabb költség -> a nyertes ajánlattevő kiválasztása az LCC számítás alapján történik
- Legjobb ár-érték arány -> a nyertes ajánlattevő kiválasztása az LCC számítás és egyéb szempontok alapján történik.

Ha ajánlatkérő az életciklusköltség-számítás módszerének alkalmazása mellett dönt, abban az esetben az ajánlatkérőnek be kell tartania a Kbt. 78. § (1) bekezdésében meghatározott alapvető kötelezettségeket. Az ajánlatkérőnek **utalnia kell az életciklusköltség-számítás módszerének alkalmazására az eljárást megindító felhívásban. A közbeszerzési dokumentumokban a módszer alkalmazásával kapcsolatos információkat is fel kell tüntetnie**, vagyis, hogy milyen adatok megadását várja ajánlattevők részéről az ajánlatkérő,

³ A közbeszerzési és koncessziós irányelvek: Az Európai Parlament és a Tanács 2014/24/EU irányelve (2014. február 26.) a közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről.

Az Európai Parlament és a Tanács 2014/25/EU irányelve (2014. február 26.) a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai szolgáltatási ágazatban működő ajánlatkérők beszerzéseiről és a 2004/17/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről.

Az Európai Parlament és a Tanács 2014/23/EU irányelve (2014. február 26.) a koncessziós szerződésekről.

valamint az eljárásban alkalmazandó módszer leírását is ismertetnie kell. A Kbt. 78. § (2) bekezdése egyebekben rögzíti, hogy **mely költségeket köteles ajánlatkérő részben vagy egészben a beszerzés tárgyának életciklusával összefüggően figyelembe venni**. E felsorolt költségfajták a belső és külső költségek körébe sorolható költségtípusok lehetnek (**beszerzés, használat, fenntartás költségei, illetve a környezeti externáliákhoz kapcsolódó költségek**). A Kbt. 78. § (3) bekezdése rendelkezik arról, hogy a környezeti externáliáknak betudható költségek figyelembevétele esetén e költségelemeknek is objektíven ellenőrizhetőnek kell lenniük, biztosítaniuk kell a Kbt. 2. §-a szerinti alapelvek érvényesülését, valamint nem lehetnek az ajánlatot benyújtó gazdasági szereplők egy részére indokolatlanul kedvezőek vagy kedvezőtlenek e szempontok, továbbá az alkalmazott módszernek mindenki számára hozzáférhetőnek és nem kifejezetten egyetlen, az adott közbeszerzési eljárásban alkalmazhatónak kell lennie, a módszer alkalmazásához szükséges adatokat pedig az ajánlattevő gazdasági szereplőknek észszerű erőfeszítéssel kell tudniuk rendelkezésre bocsátaniuk.

3. A segédlet alkalmazási lehetőségei

A segédlet és felhasználói útmutató elsődlegesen a magyar közbeszerzési piac szereplői számára került kidolgozásra. A segédlet az uniós közbeszerzési irányelvek értékhatára alatti és feletti becsült értékű közbeszerzésekben egyaránt alkalmazható.

A segédlet a közös közbeszerzési szószedet⁴ **38000000-5 CPV-kód szerinti laboratóriumi, optikai és precíziós felszerelések (kivéve szemüvegek) alá sorolható meghatározott termékek** életciklusköltségének értékelésére szolgál.⁵ A segédletben kidolgozott *módszer* továbbá alkalmazható lehet más orvostechikai eszközök beszerzésére irányuló eljárásban is (a kellő módosításokkal), valamint más orvostechikai eszközök termékkörére kidolgozandó további segédletek kifejlesztéséhez is mintául szolgálhat.

A segédlet elsődlegesen a közbeszerzési eljárásban, az **értékelés során** való alkalmazásra szolgál, amellyel lehetővé válik az ajánlatkérő számára, hogy az ajánlatok értékelésekor az

⁴A Bizottság 213/2008/EK rendelete (2007. november 28.) a közös közbeszerzési szószedetről (CPV) szóló 2195/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról és a közbeszerzési eljárásokról szóló 2004/17/EK és 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a CPV felülvizsgálata tekintetében történő módosításáról Elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:32008R0213>

⁵ A segédlet 5. munkalapja is részletesen felsorolja a CPV kód alá sorolható azon termékek (eszközök) körét, melyekre a segédlet alkalmazható. A termékkör részletes definíciója megtalálható továbbá jelen útmutató 5. fejezetében.

eszköz beszerzési ára mellett figyelembe tudja venni a megajánlott eszközök életciklusa során felmerülő további költségeket.⁶

Figyelemmel a POC orvostechnikai eszközök műszaki sajátosságaira, a **segédlet nem vesz figyelembe környezetvédelmi szempontból releváns externális költségeket** az életciklusköltség-számítással összefüggésben, a segédlet kizárólag a belső költség kategóriákat öleli fel, melyekkel azonban – a segédlet közbeszerzési eljárásban való alkalmazása esetén – közvetetten szintén jelentős társadalmi hasznosság, illetve a pénzügyi költségek racionalizálása, a beszerzési kapacitások hatékony felhasználása érhető el. A segédlet azon költségkategóriákat nevesíti, amelyek a POC orvostechnikai eszközök piacán releváns módon meghatározzák az egyes termékek életciklusa során jelentkező költségek közötti különbségeket.⁷ Ezen oknál fogva nem vesszük figyelembe az életciklus végén felmerülő költségeket sem. A POC eszközök az élettartam végén elektronikai hulladéknak minősülnek, melynek van ugyan kezelési, ártalmatlanítási költsége, azonban ezen költség a potenciális termékek körében azonosnak tekinthető, tehát az ajánlatok közötti sorrendet nem befolyásolja, a beszerzési döntés szempontjából nem releváns.

4. Alkalmazás a közbeszerzési eljárásban

4.1. A közbeszerzési eljárás előkészítése

4.1.1. Döntés az életciklusköltség-számítás alkalmazásáról

Amennyiben az ajánlatkérő akként dönt, hogy a POC orvostechnikai eszközök beszerzésére irányuló közbeszerzési eljárásában az életciklusköltség-számítási segédletet kívánja alkalmazni az értékelés során, annak megfontolása szükséges, hogy

- **egyedüli értékelési szempontként a legalacsonyabb költség szempontját szándékozik-e alkalmazni**, melyet az életciklusköltség-számítási módszerrel (vagyis a segédlet használatával) határoz meg, vagy
- **az életciklusköltség mellett más minőségi szempontokat is figyelembe kíván-e venni**, azaz a legjobb ár-érték arány értékelése körében kíván az egyéb minőségi szempontok

⁶ E mellett a segédlet felhasználható lehet mind a közbeszerzési eljárást megelőző vagy az eljárást előkészítő szakaszban, mind pedig a közbeszerzési eljárást követően a teljesítési szakaszban is.

⁷ Ezen releváns költségkategóriák bemutatását a 4.1.2. alpont tartalmazza részletesen.

mellett költség alapú értékelési szempontot megadni (az LCC és az egyéb szempontok egymáshoz való viszonyát megfelelően kifejező súlyszámok alkalmazása mellett).

4.1.2. Az ajánlatkérő által eldöntendő kérdések

Az előkészítés során az ajánlatkérőnek számos kérdést **el kell döntenie** az életciklusköltség-számítás alkalmazásával kapcsolatban, amelyek elengedhetetlenek a segédlet megfelelő alkalmazásához. Ezek közül a legfontosabbak a következők⁸:

- Életciklusköltség értékelési időszak meghatározása: az ajánlatkérőnek meg kell határoznia, hogy az életciklusköltség-számítás során milyen időtávon (években meghatározva) kívánja értékelni a beszerzendő termékek használata során felmerülő költségeket. Praktikusan ez az időszak megegyezik a termék becsült hasznos élettartamának időtartamával⁹ vagy azzal az időtartammal, ameddig a terméket az ajánlatkérő használni tervezi, de az ajánlatkérő ennél rövidebb időtartamot is meghatározhat. Az ajánlatkérőnek javasolt – figyelemmel a technikai fejlődésre is – legalább hat-hét évben meghatározni az értékelési időszakot, hiszen egy kifejezetten rövid időszak megadása kiüresítené az életciklusköltség-számítás módszer jelentőségét. Megjegyzendő, hogy az értékelési időszak meghatározása csupán az ajánlatok értékeléséhez felhasználható adat, mely *nem kötelezi az ajánlatkérőt arra, hogy az eszközt pontosan ezzel megegyező ideig használja a későbbiekben.*
- Diszkontráta:¹⁰ mértéke a pénz "időértékét" fejezi ki, lényege, hogy a különböző időpontokban – jelen esetben az életciklus egyes éveiben – felmerülő költségek értékét időben korrigáljuk, jelenértékre számítjuk át a diszkontráta segítségével. Az európai uniós ajánlások,¹¹ illetve releváns szakirodalom alapján **a diszkontráta ajánlott mértéke 5%**. Kifejezetten rövid élettartamú eszközök esetén, a számítás egyszerűsítése érdekében, ajánlatkérő dönthet 0%-os diszkontráta alkalmazásáról is.

⁸ Lásd a segédlet 5) munkalapján a fogalmak meghatározására vonatkozó leírást is.

⁹ Ez alapulhat például az ajánlatkérő tapasztalatain vagy a gyártó által megadott információkon (amennyiben ilyen rendelkezésre áll)

¹⁰ A diszkontrátáról részletes információ jelen útmutató 6. pontjában található.

¹¹ A Bizottság (EU) 2015/207 végrehajtási rendelete (2015. január 20.), az Európai Unió Hivatalos Lapja, 2015.2.13., 6. függelék 2.3.1 bekezdés 4. pont, a kohéziós országokra vonatkozó ajánlás, valamint az Európai Bizottság Zöld közbeszerzésről szóló kézikönyve: Buying green! A handbook on green public procurement, 3. kiadás, 2016., 60. o.

Felhívjuk ajánlatkérők figyelmét, hogy a jelen ajánlásoktól való eltérés esetén, az alkalmazott diszkontráta mértékét a közbeszerzési dokumentumokban fontos alátámasztani, lehetőség szerint az ágazatra releváns és aktuális, hivatalos forrás megadásával. Fontos megjegyezni, hogy a diszkontráta csupán az életciklusköltség-számítás során, az ajánlatok értékeléséhez felhasználandó paraméter, azonban ennek mértéke nem befolyásolja a közbeszerzés útján megkötött szerződés alapján fizetendő ellenszolgáltatás összegét, és a közbeszerzés becsült értékének meghatározásánál sem releváns! Részletesen ld. a 4.1.4. alpontot és a 6. fejezetet.

- **Költségelemek kiválasztása:**

A segédlet a POC orvostechnikai eszközök esetén releváns, alábbi költségelemeket tartalmazza az életciklusköltség-számításhoz, amelyek közül az ajánlatkérő egyes elemeket adott esetben elhagyhat:

- **Beszerezési költség:** ajánlatkérőnek értelemszerűen meg kell határoznia a közbeszerzés tárgyát és mennyiségét.
- **Üzemelési költség:**
 - **Gyártóspecifikus releváns fogyóanyagok:** az ajánlatkérőnek amellet, hogy meghatározza a beszerzés tárgyát, mennyiségét, meg kell becsülnie az egy eszközzel végzett átlagos, éves vizsgálatok számát, továbbá fel kell mérnie a fő beszerzési tárgy használatához szükséges gyártóspecifikus fogyóanyagok körét, illetve az eszközzel végzett vizsgálatokhoz és azok számához igazodóan a fogyóanyagok mennyiségét (pl. a tesztek vagy a printerpapír éves felhasznált darabszámát).
 - **Veszélyeshulladék kezelésének költsége:** az ajánlatkérő figyelembe veheti a használat során keletkező veszélyes hulladék kezelésének költségét, melynek alapja az ajánlatkérő saját nyilvántartása vagy hulladékszállítási szerződése szerinti fajlagos költség lehet.
- **Karbantartási költség:** az ajánlatkérő figyelembe veheti a beszerzett termékekhez kapcsolódó karbantartási költségeket az életciklusköltség-számítás során. Az ajánlatkérőnek alapvetően az eszközök használatához szükséges karbantartási munkákkal, tevékenységekkel kapcsolatban felmerülő költségeket javasolt felmérnie. A POC orvostechnikai eszközök karbantartási feladatait a felhasználó és/vagy az ajánlattevő is végezheti. Ennek egységárát az ajánlatkérő maga is

megadhatja (pl., ha ezt saját maga végzi vagy erre külső partnerrel szerződött) vagy az ajánlattevőktől is kérhet rá árajánlatot.

- Egyéb költségek: az ajánlatkérő a beszerzendő termék életciklusa során felmerülő egyéb költségeket is figyelembe vehet. Ezeket a segédlet két kategóriába sorolja: Egyéb kezdeti egyszeri költségek (Ft), és Egyéb éves költségek (Ft/év). Tekintettel arra, hogy elnevezésük kellően általános, az ajánlatkérő ezek pontos tartalmát önállóan határozhatja meg, azonban mindenképp szükséges ezek pontos leírása a közbeszerzési dokumentumokban annak érdekében, hogy az ajánlattevőkkel szembeni egyenlő bánásmód biztosított legyen az eljárás során. Példaként említhető az eszközök használata során felmerülő elemcsere költsége, amennyiben az ajánlatkérő lehetővé teszi cserélhető elemmel működő eszközök megajánlását. A POC orvostechikai eszközök egészségügyi ellátás során történő gyakorlati alkalmazásával összefüggően, valamint környezetvédelmi szempontok alapján az ajánlatkérő megalapozottan dönthet úgy, hogy beépített tölthető akkumulátorral rendelkező terméket vásárol, a segédlet a költségelemek között ezért nem nevesítette kifejezetten az elemcsere költségét.¹²

Alapvető kérdés, hogy a fenti költségelemek közül mely paramétereket adja meg az ajánlatkérő a segédletben, és mely paraméterekre kér megajánlást az ajánlattevőktől. Értelemszerűen a számítás bizonyos elemeit szükségszerűen az ajánlatkérő határozza meg, ilyenek különösen az életciklusköltség számításának alapvető paraméterei (pénznem, LCC értékelési periódus, diszkontráta), a beszerzendő eszközök mennyisége, a tervezett vizsgálatszám.

A **gyártóspecifikus fogyóanyagok** közül, a segédlet alapján a teszt (csík, mérőkazetta, monotesztes küvetta, cartridge), kontrol 1. szint mérése, kontrol 2. szint mérése és a printerpapír mennyiségének meghatározása is az ajánlatkérő feladata. Ezek tipikusan igazodnak a tervezett vizsgálatok éves darabszámához (pl., ha minden vizsgálathoz új fogyóanyag szükséges, akkor a két szám megegyezik), viszont az ajánlatkérő dönthet eltérő

¹² Ezt a kérdést mindenképpen javasolt a műszaki leírásban rendezni. Általánosságban elmondható, hogy a beépített tölthető akkumulátorral rendelkező eszközök beszerzése, illetve használata az egészségügyi felhasználás szempontjából célszerűbb és környezetbarátabb megoldást jelenthet (hiszen kiszámíthatóbb az eszköz rendelkezésre állása az egészségügyi ellátás során, az elemeket nem kell rövid időközönként cserélni, valamint megelőzhető az elemekből származó rendszeres, nagy mennyiségű hulladék keletkezése). A műszaki leírásban tehát az ajánlatkérő előírhatja a beépített tölthető akkumulátorral rendelkező eszközök beszerzését.

mennyiség figyelembevételéről is (pl. 1% többletmennyiség a gyakorlati felhasználás tapasztalatai alapján). Ha a beszerzett eszközhöz egy adott fogyóanyag nem szükséges, akkor a mennyiséghez 0 db-ot kell írni.

Tekintettel arra, hogy egyes gyártóspecifikus fogyóanyagok mennyiségét a tervezett vizsgálatszám alapján nem az ajánlatkérő, hanem az ajánlattevő tudja megmondani (pipettor, kapilláris, mérőküvetta, mintavevő, egyéb kiírás szerinti kiegészítő), ezek esetén, a segédlet alapján, mind az éves mennyiség, mind pedig az ár (egységár) megadása az ajánlattevő feladata. Itt szintén fontos, hogy ha egy fogyóanyag nem szükséges az eszköz használatához, akkor a feltüntetendő érték 0 db.

A felhasználó által végzendő **karbantartás költségét** (amennyiben releváns) az ajánlatkérő tudja meghatározni a külső szolgáltatóval kötött szerződése vagy adott esetben a saját belső költségei alapján, míg a szükséges karbantartások számát az ajánlattevőktől kérheti be az ajánlatkérő. Ha a karbantartás az ajánlattevő feladata, akkor ennek költségét és gyakoriságát is az ajánlattevőktől javasolt bekérni az ajánlatuk részeként (olyan esetben, ha egyes karbantartási, javítási munkákat az ajánlattevő vagy a vele szerződésben álló fél – pl. gyártó, forgalmazó – tud elvégezni).

A **veszélyes hulladék kezelésének költségét** az ajánlatkérő tudja meghatározni a meglévő szerződése, esetleg piaci referencia árak alapján, míg a veszélyes hulladék mennyisége az ajánlattevők által megadott információk alapján határozható meg.

Annak eldöntésében, hogy az ajánlatkérés milyen paraméterekre terjedjen ki, döntő fontosságú, hogy melyek azok a tényezők, illetve költségek, amelyeket az ajánlatkérő a közbeszerzés eredményeképp megkötendő szerződésben kíván rögzíteni, illetve amelyekre az ajánlattevők reálisan kötelezettséget tudnak vállalni. A transzparencia érdekében javasolt továbbá a közbeszerzési dokumentumokban azt is ismertetni, hogy az ajánlatkérő az általa megadott költségelemeket miként határozta meg.

Az életciklusköltség-számításban **az ajánlattevő által megadott értékek az ajánlattevő árajánlatának, illetve szakmai ajánlatának részét képezik.** Ezeket az ajánlattevőnek tudnia

kell igazolni, illetve vállalnia kell¹³ a közbeszerzési eljárás eredményeként megkötendő szerződésben.

A fentiek mellett rögzítendő, hogy az ajánlatkérő és az ajánlattevő által megadott elemek alapján a segédletben kiszámított **életciklusköltség az ajánlatok összehasonlítására szolgál, azonban ez az érték alapvetően egy becslés, a költségek jövőbeli alakulására vonatkozó előrejelzés, tehát nem feltétlenül fog megegyezni az adott termék használata során felmerülő, számviteli bizonylatokon megjelenő költségek összességével!**

Az ajánlatkérő által az LCC számításhoz kapcsolódóan eldöntendő kérdések összefoglalása

- ✓ Beszerzés pontos tárgyának (tárgyainak) és mennyiségének meghatározása
- ✓ Az ajánlatok értékelését a legalacsonyabb költség (LCC) vagy a legjobb ár-érték arány (LCC + egyéb minőségi szempontok) alapján kívánja elvégezni,
- ✓ Milyen időtávon kívánja az LCC értékelést elvégezni,
- ✓ Milyen mértékű diszkontrátát kíván alkalmazni (5% ajánlott)
- ✓ Melyek a releváns költségelemek, amelyeket figyelembe kíván venni az LCC számítás során
- ✓ Meghatározott költségelemek (pl. karbantartás) esetén a számítás alapját képező árat meg tudja-e adni vagy az ajánlattevőktől kér rá ajánlatot.

4.1.3. Az LCC segédlet (Excel) előkészítése

A fenti kérdések eldöntését követően (vagy azokkal párhuzamosan) az ajánlatkérőnek elő kell készítenie az életciklusköltség-számítás során alkalmazandó segédletet. Ehhez szolgál alapul az „LCC Segédlet POC orvostechikai eszközök közbeszerzéseikhez” elnevezésű Excel fájlformátumú segédlet. Az eljárás előkészítése során az ajánlatkérőnek a segédlet 3. munkalapját (Ajánlatkérői adatok) kell kitöltenie. Bizonyos cellák a segédletben előre kitöltve jelennek meg (pl. LCC értékelési periódus hossza), összhangban az egyes értékek használatára vonatkozó ajánlásokkal, azonban az ajánlatkérő ezeken szükség szerint módosíthat. Az ajánlatkérő által nem használt sorok, oszlopok elrejtethetők, méretük, formátumuk

¹³ A vállalás időtartamának és az LCC számítás időszakának viszonyára vonatkozó javaslatokat lásd a 4.1.5. alpontban.

módosítható, azonban új cella, sor, vagy oszlop beszúrása, illetve törlése nem ajánlott, mivel ez az automatizált számítások hibás működéséhez vezethet!

A segédlet használatához további iránymutatás és segítség az „5. Kitöltési Útmutató a segédlethez” című fejezetben, valamint a segédlet „1) Bevezetés” és „5) Definíciók, módszertan” munkalapján található.

4.1.4. Becsült érték meghatározása

A közbeszerzés becsült értékének meghatározására a Kbt. 16-19. §-ban foglalt szabályokat kell alkalmazni. Az életciklusköltség-számításon alapuló értékelési szempont(ok) alkalmazása a becsült érték meghatározását alapjaiban nem befolyásolja. A becsült érték meghatározásának módszerére ez esetben is a Kbt. 28. § (2) bekezdése tekinthető irányadónak.

Kiemelendő, hogy a közbeszerzés becsült értéke az értékelés módszertanától függetlenül a közbeszerzés útján megkötendő szerződés alapján kifizetendő teljes ellenszolgáltatást foglalja magába, amely – legtöbb esetben – nem egyezik meg az életciklusköltség számítás végeredményével.

A fentiekből következően, ha a becsült érték meghatározása érdekében indikatív árajánlatok bekérésére kerül sor, akkor az ajánlatkérőnek nem kell a teljes életciklusköltség-számítást elvégeznie, hanem elegendő az ajánlattevők által megadandó árak, illetve költségelemek (pl. eszközök és fogyóanyagok beszerzési árai, szerviz költség) tekintetében indikatív ajánlatokat bekérni. Amennyiben az indikatív ajánlatkérés más, ajánlattevők által megadandó, ajánlati árak nem minősülő információra (pl. veszélyes hulladék térfogata, felhasználó által végzendő karbantartás gyakorisága) is kiterjed, az ezek alapján számítandó várható költségeket nem kell beleszámítani a szerződés becsült értékébe. A becsült érték kiszámításánál az LCC számításához meghatározott és alkalmazott diszkontráta és annak mértéke sem releváns.

A rendelkezésre álló anyagi fedezet összegét is a szerződés alapján teljesítendő ellenszolgáltatás fényében kell meghatározni.

Példa

Az ajánlatkérő vércukormérők beszerzéséhez kapcsolódóan arról dönt, hogy a nyertes ajánlattevőt a legalacsonyabb költség szempontja alapján, LCC számítás útján kívánja kiválasztani. Az ajánlatkérő az eszközök beszerzési ára mellett figyelembe kívánja venni a fogyóanyagok várható költségét (beszerzési árát), valamint a veszélyes hulladék kezelésének költségét. A fogyóanyagok árát 3 évre kívánja rögzíteni a szerződésben.

Ilyen esetben a **becsült érték¹⁴ = vércukormérők becsült értéke + fogyóanyagok 3 évre vetített becsült értéke.**

A becsült értékbe a veszélyes hulladék kezelésének költségét nem kell beleszámítani, mivel erről az ajánlatkérő gondoskodik, ennek *költsége* nem része a szerződésnek (*a térfogatra vonatkozó vállalásnak ettől függetlenül szerepelnie kell a szerződésben*). A becsült értékbe nem kell beleszámítani az esetlegesen figyelembe vett fogyóanyagok 3 éven túli költségét, ha az nem szerepel a szerződésben.

4.1.5. Az eljárást megindító felhívás és az egyéb közbeszerzési dokumentumok elkészítése

Az ajánlatkérőnek a Kbt. 78. § (1) bekezdésében foglaltak alapján **az eljárást megindító felhívásban elegendő az életciklusköltség-számítási módszer alkalmazására vonatkozó tény feltüntetése, minden egyéb, az életciklusköltség-számítással kapcsolatos információt az ajánlatkérőnek elég a közbeszerzési dokumentumokban megadnia.** A segédlet használata során természetesen az ajánlatkérőknek figyelemmel kell lennie (továbbra is) az értékelési szempontokkal kapcsolatban a Kbt. 76. § (6) bekezdésében foglalt garanciális követelményeknek való megfelelésre, vagyis a módszer használatának a szerződés tárgyához kell kapcsolódnia, nem biztosíthat önkényes döntési lehetőséget az ajánlatkérőknek, a Kbt. 2. §-a szerinti alapelvek betartását biztosítani kell, illetve a szerződés teljesítéséhez szükséges alkalmasság nem értékelhető, és a kétszeres értékelés tilalmát is érvényesíteni kell. Az előbbiekre az ajánlatkérőnek az általa meghatározott eljárási feltételek kapcsán figyelemmel kell lennie például olyan módon, hogy **a segédlet használatát kizárólag az adott eljárásban**

¹⁴ Feltételezve, hogy egyszeri beszerzésről van szó, és más beszerzés során kötött szerződések értékével a Kbt. 19. § (3) bekezdése szerint nem kell számolni.

beszerzendő termékekre kell korlátoznia, illetve összetettebb értékelési szempontrendszer esetén nem szerepeltethet külön szempontként az életciklusköltség-számításban már figyelembe vett tételeket (pl. az árat, a keletkező veszélyes anyag mennyiségét stb.).

Az ajánlatkérő egyértelműen köteles a **közbeszerzési dokumentumokban is jelezni, hogy az ajánlatok értékelése során az életciklusköltség-számítás módszerét kívánja alkalmazni.** Az ajánlatkérőnek a **közbeszerzési dokumentumokban (annak részeként) rendelkezésre kell bocsátania az életciklusköltség-számítási segédletet (Excel).** Az ajánlatkérő a megfelelő ajánlattétel elősegítése érdekében – a segédlet rendelkezésre bocsátásán túl – a közbeszerzési dokumentumokban **további magyarázatokat is adhat** az életciklusköltség-számítással kapcsolatban, különösen az általa elvárt, az ajánlattevők által benyújtandó információk és dokumentumok kapcsán.

Fontos, hogy ajánlatkérőnek a műszaki leírásban meg kell adnia különösen a POC orvostechikai eszközök használatára, illetve műszaki jellemzőire vonatkozó paramétereket (amelyekhez igazodva bekérhetők az életciklusköltség-számításhoz szükséges adatok), és szükség szerint ezek forrását, adott esetben ezek ellenőrzésére szolgáló módszereket. Míg az ajánlatkérő a műszaki leírásban az egyes műszaki paraméterek kapcsán meghatározhatja azokat a követelményeket, amelyeket az érvényes ajánlattételhez minden ajánlat tekintetében elvár, addig az életciklusköltség-számítás keretében a műszaki leírás követelményeinek megfelelő termékek műszaki paraméterei az értékelési sorrendet befolyásolják. Az ajánlatkérőnek **javasolt a közbeszerzési dokumentumokban egy, az ajánlati paramétereket, valamint azok igazolásának módját áttekintő táblázatot is elhelyeznie** (lásd a 4.2.1. alpontban).

A közbeszerzési dokumentumokban érdemes továbbá külön felhívni ajánlattevők figyelmét, hogy a „4) Ajánlattevői adatok” munkalapon keresztül nyújtsák be a megfelelő információkat, valamint hogy minden szükséges adatot teljeskörűen meg kell adniuk ahhoz, hogy a megajánlott termék vonatkozásában az életciklusköltségek kiszámításra kerüljenek, és ezáltal az ajánlatuk érvényesnek minősüljön. Az ajánlatkérőknek továbbá javasolt felhívni az ajánlattevők figyelmét az egyes paraméterek igazolásának módjához szükséges dokumentumok benyújtására is.

Az LCC számításhoz kapcsolódó ajánlatkérői kötelezettségek a Kbt. 76-78. §-a alapján

- Utalás az LCC számítás alkalmazására az eljárást megindító felhívásban
- LCC számítás részletes módszertanának megadása a közbeszerzési dokumentumokban (Excel segédlet csatolása)
- LCC számításhoz figyelembe vett paraméterek megadása (Excel segédlet 3. munkalapján rögzítve)
- Szakmai ajánlat részét képező paraméterekhez kapcsolódó igazolási és ellenőrzési módok meghatározása
- LCC számításhoz kapcsolódó további magyarázatok (ajánlott)

4.1.6. A szerződéstervezet

Az ajánlatkérőnek a közbeszerzési dokumentumok részét képező szerződéstervezetben olyan szerződéses feltételeket kell elhelyeznie, melyek lehetővé teszik a nyertes ajánlatnak való megfelelés ellenőrzését.

A Kbt. 131. § (2) bekezdése alapján a szerződésnek tartalmaznia kell a nyertes ajánlat azon elemeit, amelyek értékelésre kerültek. Ennek keretében fontos, hogy a szerződés(tervezet) az életciklusköltség azon elemeire vonatkozóan szerződéses kötelezettséget rögzítsen, amelyeket az ajánlattevő köteles megadni a segédlet (Excel) ajánlattevői adatai körében különösen az ajánlati árak, a karbantartási költségek, a termékek műszaki paraméterei és az esetlegesen meghatározott egyéb költségek vonatkozásában. **A szerződés(tervezet)ben csak azokat a költségeket szükséges ajánlattevői vállalásként feltüntetni, amelyeket az ajánlattevőknek kell megadnia a segédlet 4. munkalapján.** E mellett a szerződéses kötelezettségeknek ki kell terjednie valamennyi, az **életciklusköltség-számítást befolyásoló ajánlattevői megajánlásra** (pl. veszélyes hulladék térfogata), azonban az ezekhez kapcsolódóan a segédlet által számított költséget nem szükséges vállalásként rögzíteni a szerződésben.

A POC orvostechikai eszközök szállításával egyidejűleg szállítandó ún. induló készlet árát a segédlet külön nem tartalmazza, mivel az éves vizsgálatszámhoz igazodó fogyóanyag darabszámok és a fajlagos árak alapján a teljes éves fogyóanyag költséget határozza meg a

segédlet. Az ajánlatkérő döntése alapján, ez adott esetben eltérhet az induló készlet mennyiségétől, ezért az ajánlatkérőnek egyértelműen meg kell határoznia, amennyiben az egyéb költségek között kéri feltüntetni az induló készlet költségét vagy amennyiben az eszköz árában kéri ezen költség figyelembevételét. A szerződéses feltételek között ajánlatkérőnek javasolt különös gondosságot fordítania a beszerzésre kerülő POC orvostechikai eszközök gyártóspecifikus fogyóanyagaival kapcsolatban az ún. induló készleten felüli ajánlattevői vállalásokra. E tekintetben fontos kérdés annak meghatározása, hogy az életciklusköltség-számítás időszakának figyelembevétele mellett az ajánlati árak vállalását az ajánlatkérő milyen időtartamra várja el a nyertes ajánlattevőtől. Itt figyelembe kell venni, hogy a fogyóanyagok (pl. teszt, kontrol eszköz, printerpapír) tekintetében a beszerzési igények nem egy időben, hanem folyamatosan merülnek fel az eszköz élettartama során. A fogyóanyagok tekintetében nem is lenne észszerű megoldás több évre elegendő mennyiség előre történő leszállítása, hiszen számos reagens, fogyóanyag csak viszonylag rövid (1-2 év) szavatossági idővel rendelkezik. Így a fogyóanyagok esetén mindenképpen javasolt ezek mennyiségét keret jelleggel (pl. opcióként¹⁵ vagy mennyiségi eltéréssel) rögzíteni a szerződéstervezetben, azaz meghatározni azt a szerződéses mennyiséget és időtartamot, amely alatt az ajánlatkérő a szerződésben meghatározott áron rendelhet ezekből. Fontos megjegyezni, hogy keretszerződés alkalmazása esetén indokolt bizonyos mértékű lehívási kötelezettséget is meghatározni az ajánlatkérő számára.¹⁶

Egy hosszabb (pl. 6-7 éves) számítási periódus esetén kihívást jelenthet, hogy az ajánlattevők ilyen időtartamra nagy valószínűséggel nem lesznek képesek tartani az ajánlati árat egy keretszerződés megkötése esetén. Tehát a **fogyóanyagok tekintetében észszerű megoldás lehet az eszköz hasznos élettartamánál, illetve a tervezett használat idejénél rövidebb időtartamban meghatározni a fogyóanyagok szerződés alapján történő megrendelésére nyitva álló időszakot.** Ezen időtartam meghatározásánál figyelembe kell venni egyrészt azt a tényt, hogy az életciklusköltség-számítás során a fogyóanyagok esetén az ajánlattevők által megajánlott ár fogja a számítás alapját képezni, másrészt pedig azt, hogy az aktuális piaci

¹⁵ Jelezzük, hogy opció alkalmazása esetén a gyógyszerek és orvostechikai eszközök közbeszerzésének sajátos szabályairól szóló 16/2012. (II. 16.) Korm. rendelet 6. § (2) bekezdésében foglaltak alapján ajánlatkérő a Kbt. 58. § (1) bekezdésének alkalmazásakor legfeljebb azon mennyiség száz százalékának megfelelő mértékű opcionális részt adhat meg, amelynek beszerzésére a szerződésben kötelezettséget vállal (alapmennyiség).
Elérhető: <https://njt.hu/jogszabaly/2012-16-20-22>

¹⁶ Több szereplővel megkötött keretmegállapodás vagy dinamikus beszerzési rendszer alkalmazása esetén lehívási kötelezettség meghatározása nem szükséges.

viszonyok fényében az ajánlati árak milyen időtartamra történő vállalása lehet reális az ajánlattevők részéről. Utóbbi tekintetében az ajánlatkérő támaszkodhat többek között saját tapasztalataira, piacismeretére vagy a piaci szereplők visszajelzéseire (pl. előzetes piaci konzultáció útján).

Megjegyzendő, hogy bár az ajánlatkérő dönthet úgy, hogy az életciklusköltség értékelési periódus megegyezik a (keret)szerződés időtartamával, az életciklusköltség-számítás logikájának megfelelően¹⁷ a két időszaknak nem feltétlenül kell azonosnak lennie. **Az ajánlatkérő dönthet úgy is, hogy az életciklusköltség-számítást a beszerzett eszköz hasznos élettartamára végzi el (pl. 6 év), azonban a szerződéstervezetben a keretszerződés időtartamaként ennél rövidebb időt jelöl meg (pl. 3 év vagy 5 év).** Ilyen esetben az ajánlatkérő az ajánlattevők által az Excel 4. munkalapján (Ajánlattevői_adatok) megadott árakat veheti figyelembe az életciklusköltség-számítás során.

Kiemelendő, hogy az ajánlati árak ún. „kezdőkészleten” felüli vállalásának teljes elhagyása a szerződéstervezetből semmiképpen sem javasolt, tekintettel az értékelési szempontok szerződés tárgyához való kapcsolódásának szükségességére és az ajánlati vállalások ellenőrzésének¹⁸ kötelezettségére. Javasolt a **fogyóanyagokra vonatkozó megrendelések lehetőségét minimum 3 éves időtartamra rögzíteni a szerződéstervezetben** ahhoz, hogy a fogyóanyagra megajánlott árat az ajánlatkérő megalapozottan figyelembe vehesse a teljes életciklus során felmerülő költségek számításakor.

Ha az ajánlatkérő megítélése szerint az ajánlati árak piaci szereplők általi vállalása nehézségekbe ütközhet, vagy esetleg a reálisan vállalhatónál hosszabb időtartamra kívánja rögzíteni az árakat a (keret)szerződésben, akkor szükséges lehet a szerződéstervezetben az **ajánlati árak indexálásáról**¹⁹ rendelkezni. Az indexálás vonatkozásában kiköthető, hogy az ajánlati árak egy meghatározott mutató (pl. inflációs mérték, deviza árfolyam) változását követve növekednek (vagy adott esetben csökkennek).

¹⁷ Az LCC számítás alapvetően egy becslés, amely nem feltétlenül egyezik meg a tényleges ajánlatkérői költségekkel.

¹⁸ Kbt. 76. § (6) és (13) bekezdés

¹⁹ Az ajánlati árak indexálásával kapcsolatban lásd a Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács vonatkozó útmutatóját. Elérhető:

<https://www.kozbeszerzes.hu/kozbeszerzesek-az/magyar-jogi-hatter/a-kozbeszerzesi-hatosag-utmutatoi/a-kozbeszerzesi-hatosag-kereteben-mukodo-tanacs-utmutatoja-a-kozbeszerzesi-eljarasok-eredmenyekent-megkott-szerzodesek-kbt-szerinti-modositasaval-valamint-teljesitesevel-kapcsolatos-egyes-kerdesekrol-05-25/>

Az ajánlatkérő részéről felmerülhet annak kockázata, hogy a (keret)szerződés lejártát követően a szerződésben rögzített, illetve az életciklusköltség-számítás során alapul vett áraknál csak jelentősen magasabb áron tudja majd a fogyóanyagokat beszerezni a korábbi nyertes ajánlattevőtől, például, ha a szerződésben vállalt viszonylag alacsony árat a vállalkozás a későbbiekben magasabb árakkal kívánja kompenzálni. Erre megoldás lehet (akár a szerződéstervezetben kikötni), hogy a (keret)szerződés időtartamának lejártát követően az ajánlatkérő fenntartja a jogot a fogyóanyagok más gazdasági szereplőtől történő beszerzésére (ha ez jogilag és műszakilag megoldható), illetve adott esetben új közbeszerzési eljárás kiírására. Új közbeszerzés esetén az ajánlatkérő lehetővé teheti különösen, hogy a fogyóanyagok megajánlása mellett az ajánlattevők új eszközt is megajánljanak a fogyóanyagokkal együtt, amely így szélesebb körű versenyt tesz lehetővé.²⁰

A szerződés időtartamának, valamint az életciklusköltség-számítás értékelési periódus hosszának viszonya a fogyóanyagok mellett a karbantartási költségek esetén is felmerülhet abban az esetben, ha ezek költsége az ajánlattevők ajánlatának részét képezi. Ilyen esetben, a fentiekben a fogyóanyagok vonatkozásában részletezett megfontolások figyelembevétele javasolt.

Az életciklusköltség szemléletből következő speciális ajánlattevői vállalások kapcsán célszerű azt is rögzíteni a szerződésben, hogy mely ajánlattevői vállalások megsértése, azok milyen szintű megsértése eredményez **súlyos szerződésszegést**. Megjegyzendő, hogy a Kbt. 142. § (5) bekezdése alapján az ajánlatkérő köteles a Közbeszerzési Hatóságnak bejelenteni, ha a nyertes ajánlattevőként szerződő fél szerződéses kötelezettségét súlyosan megszegte és ez a szerződés felmondásához vagy elálláshoz, kártérítés követeléséhez vagy a szerződés alapján alkalmazható egyéb jogkövetkezmény érvényesítéséhez vezetett, valamint ha a nyertes ajánlattevőként szerződő fél olyan magatartásával, amelyért felelős, részben vagy egészben a szerződés lehetetlenülését okozta.

A szerződéstervezetben javasolt továbbá rögzíteni a **hibás teljesítésre vonatkozó rendelkezéseket** és a hibás teljesítés következményeit (lásd még a 4.3. pontban).

²⁰ A változatokra vonatkozóan ld. a Kbt. 61. § (1)-(3) bekezdését.

A POC orvostechnikai eszközök működése során felmerülnek karbantartási költségek, amelyek a szerződésnek megfelelő termék normál működése mellett keletkeznek. Ettől eltérően, a **jótállási kötelezettség** körében a nyertes ajánlattevő a hibás termék javítására, adott esetben cseréjére vállal kötelezettséget. Az ajánlatkérőnek egyértelműen meg kell határoznia azt, hogy az ajánlattevők milyen karbantartási szolgáltatásra adjanak árajánlatot (amennyiben ez az ajánlattevő feladata lesz) és milyen időtartamú, illetve tartalmú jótállást vár el.

Lehetőség van arra is, hogy az ajánlatkérő által meghatározott minimális jótállási követelményen felül az ajánlattevők versenyezzenek a jótállás feltételeiben, például abban, hogy milyen további időtartamra vállalnak jótállást olyan módon, hogy annak költségét a termék árába beépítik. Eltérő jótállási időtartamok esetén javasolt, hogy az ajánlatkérő ezt az életciklusköltség-számítástól elkülönülten, külön értékelési szempont keretében vegye figyelembe, és az életciklus költségen belül csak a normál karbantartás költsége szerepeljen.

Amennyiben az ajánlatkérő egyértelműen meghatározta az elvárt jótállási feltételeket szerződéses feltételként olyan módon, hogy annak költségét a termék árában érvényesítheti az ajánlattevő, a jótállás külön költsége szintén nem jelenik meg az életciklusköltség-számítás során – csak a rendes karbantartás költsége.

Az ajánlatkérő azonban úgy is kiírhatja a közbeszerzési eljárást, hogy az ajánlattevők abban versenyeznek, hogy milyen ellenszolgáltatás fejében vállalnak az ajánlatkérő által kötelezően meghatározott idejű jótállást, amely esetben a jótállás külön költségét az ajánlattevő által megadandó „Egyéb kezdeti egyszeri költségek” között lehet szerepeltetni a segédletben.

Amennyiben esetleg az életciklusköltség-számításban figyelembe vett teljes élettartamra *kiterjesztett jótállást* vár el az ajánlatkérő, úgy az is előfordulhat, hogy a teljeskörű jótállást és a rendes karbantartási szolgáltatást is magában foglaló egységes kötelezettségvállalást ír elő és erre vonatkozó megajánlást kér a segédletben az éves karbantartási költség keretében.

Szerződés(tervezet) ajánlott tartalma az LCC számításhoz kapcsolódóan (indikatív lista)

- Beszerzendő eszközök vételára²¹
- Szükséges fogyóanyagok vételára (meghatározott időtartamra rögzítve)
- Fogyóanyagok megrendelésére nyitva álló időszak (keretjellelű szerződés vagy keretmegállapodás alkalmazása esetén)
- Fogyóanyagokra vonatkozó lehívási kötelezettség mértéke (szükség esetén)
- Fogyóanyagok vételárára vonatkozó indexálási klauzula (szükség esetén)
- Egyéb, életciklusköltség-számítást befolyásoló ajánlattevői megajánlások és ezek igazolási módja
- Szerződésszegésre és hibás teljesítésre, valamint azok következményeire vonatkozó rendelkezések
- Jótállásra és feltételeire vonatkozó rendelkezések

4.2. Az életciklusköltség-számítás segédlet használata a közbeszerzési eljárás során

4.2.1. Ajánlattevői teendők

A segédlet alapján az ajánlattevőknek – figyelemmel a közbeszerzési dokumentumokban megadottakra is – ajánlatuk részeként meg kell adniuk azokat az adatokat, amelyek alapján az ajánlatkérő az életciklusköltség-számítást el tudja végezni. Az ajánlatkérő az ajánlatokban megadott információkkal tudja értékelni az ajánlatokat a segédlettel számított életciklusköltségek alapján.

Ajánlattevőknek az ajánlatkérő által a közbeszerzési dokumentumok részeként rendelkezésre bocsátott segédlet „4) Ajánlattevői adatok” munkalapját kell kitölteniük. A kitöltendő cellákat az ajánlatkérő határozza meg.

²¹ Adott esetben fogyóanyag kezdőkészletet is beleértve.

Az ajánlattevő ajánlata és az LCC számítás viszonya

A segédlet 4. munkalapján megadott adatok az ajánlattevő árajánlatának, illetve szakmai ajánlatának részét képezik. Ezzel szemben a segédlet 2. munkalapján, az LCC számítás végeredménye az ajánlatban megadott paramétereiből számított, a nyertes ajánlattevő kiválasztására szolgáló érték, ami nem azonos az ajánlattevő által benyújtott ajánlattal.

Fontos, hogy a felolvasólapon az ajánlattevők az ajánlatok értékelésére (összehasonlítására) szolgáló értéket, azaz a teljes beszerzés életciklusköltségét tüntessék fel (a segédlet 2. munkalapja E oszlopának 19. sora), kivéve, ha az ajánlatkérő a közbeszerzési dokumentumokban másként rendelkezett.²²Ettől eltérően, ha az ajánlatkérő különböző eszközöket egy közbeszerzési eljárásban több szerződés megkötésével, részajánlattételi lehetőség biztosítása mellett kíván beszerezni, akkor – ha az egyes részek tekintetében az ajánlatkérő nem bocsátott rendelkezésre külön Excel táblákat – a felolvasólapra a segédlet 2. munkalapjának 10. sorában szereplő értékek feltüntetését célszerű előírni, hiszen ezek lesznek relevánsak az ajánlatok összehasonlítása szempontjából.

Az ajánlattevőknek az életciklusköltség-számítás vonatkozásában figyelembe vett vállalásaikat igazolniuk kell az ajánlattétel során. Az igazolási módokat az ajánlatkérő határozza meg a közbeszerzési dokumentumokban. Az egyes paraméterek kapcsán meghatározott igazolási módok például a következők lehetnek:

Ajánlati paraméter	Igazolási mód javaslat
Egy beavatkozás/vizsgálat során keletkező veszélyes hulladék térfogata (befoglaló téglatest)	Gyártói nyilatkozat, ajánlattevői, mint forgalmazói nyilatkozat, termékleírás, a termékre vonatkozó egyéb műszaki dokumentum vagy technikai adatlap, (szükség esetén) mintapéldány bekérése
A felhasználó által végzendő karbantartás gyakorisága	Gyártói nyilatkozat, ajánlattevői, mint forgalmazói nyilatkozat, felhasználói kézikönyv, készülék szervizkönyv
A szakszerviz által végzendő karbantartás gyakorisága	Gyártói nyilatkozat, ajánlattevői, mint forgalmazói nyilatkozat, felhasználói kézikönyv

²² Például az ajánlatok összehasonlítása az „egy beavatkozás teljes költsége” alapján is történhet, amelynek értékeit a segédlet 2. munkalapjának 11. sora tartalmazza.

4.2.2. Ajánlatkérői teendők

Ha az ajánlattevő helyesen töltötte ki a segédletet, a számítás eredménye a segédlet 2. munkalapján (LCC Eredmények, összegzés) automatikusan megjelenik. Ajánlatkérő ez alapján, vagy adott esetben ezt kombinálva a közbeszerzési dokumentumokban meghatározott egyéb értékelési szempontokkal tudja kiválasztani a nyertes ajánlattevőt.

Tekintettel arra, hogy a segédlet 4. munkalapján szereplő információk az ajánlattevők által megajánlott árakat, valamint az egyéb értékek tekintetében a szakmai ajánlat részét képezik, így azok hiányos vagy hibás kitöltése esetén csak nagyon korlátozottan van mód **hiánypótlásra**. Amennyiben az ajánlat nem tartalmazza a szükséges megajánlást, az nem hiánypótolható²³, ugyanakkor, ha az ajánlat tartalmazza a megajánlást és az ajánlat más részei (pl. a műszaki megfelelőség tekintetében benyújtott igazolások) alapján egyértelmű az, hogy a segédletben az ajánlattevő elírást vétett, ennek javítására van lehetőség.

Mint számos közbeszerzési eljárásban, az életciklusköltség-számítást alkalmazó eljárásokban is felmerülhet a Kbt. 72. §-a alapján az **aránytalanul alacsony költség** tekintetében az indokoláskérés szükségessége az ajánlatkérő részéről. Tekintettel arra, hogy a POC orvostechikai eszközök esetén a megajánlás egy időben több különböző költségelemre történik (beszerzési ár, különböző fogyóanyagok ára, karbantartási költség stb.), az indokoláskérés megfontolásakor a megajánlások összessége fényében kiszámított teljes költségre kell figyelemmel lenni. Például előfordulhat, hogy egy ajánlattevő a becsült piaci árnál lényegesen kedvezőbb beszerzési árat határoz meg a beszerzendő eszközökre, míg a fogyóanyagok árát ennél magasabb szinten adja meg. Ilyen esetben, ha az ajánlatkérő úgy ítéli meg, hogy a beszerzésnek a szerződéses időtartamra vetített összértéke reális, akkor nem kell indokolást kérnie az eszközök árára vonatkozóan.

Mivel azonban az életciklusköltség-számítás végeredménye általában nem egyezik meg a közbeszerzés útján kötött szerződés értékével, és bizonyos adatokat az ajánlatkérő határoz meg valamennyi ajánlattevőre azonos módon, az **indokoláskérés szükségszerűen a segédlet „4) Ajánlattevői adatok” munkalapján megadott adatokra vonatkozatható.**

²³ Lásd a Közbeszerzési Döntőbizottság D.426/9/2012. számú és a D.431/2012. számú határozatát, valamint a D.431/2012. számú határozat bírósági felülvizsgálata tárgyában hozott 4.K.31.610/2013/6. számú ítéletet.

Példa

Az ajánlatkérő az ajánlatok értékelése során észleli, hogy az egyik ajánlattevő ajánlata tekintetében számított LCC a többi ajánlat LCC értékénél lényegesen alacsonyabb értéket mutat. Ezt követően az ajánlatkérő megvizsgálja az érintett ajánlattevő által megadott adatokat, és megállapítja, hogy a beszerzendő eszközökhöz szükséges valamennyi fogyóanyag tekintetében az ajánlatban szereplő egységárak mértéke azok becsült piaci árainak töredéke, miközben az eszközök beszerzési ára a piaci viszonyoknak megfelelő. Az ajánlatkérő a Kbt. 72. §-át alkalmazva indokolást kér az érintett fogyóanyagok árára vonatkozóan.

Az ajánlatkérőnek mindenekelőtt az általa előre meghatározott, az ajánlattevőktől kért igazolások révén kell meggyőződnie arról, hogy a számításhoz az ajánlattevők által megadott egyes értékek valósak, adott esetben pedig felmerülhet a további felvilágosítás kérés vagy a Kbt. 72. § (7) bekezdésének alkalmazása is.

4.3 A szerződés teljesítése

Amennyiben az ajánlatkérő a közbeszerzési eljárásában az értékelés körében életciklusköltség-számítást alkalmaz, arra a szerződés teljesítésének időszakában is figyelemmel kell lennie. Ajánlatkérőnek a szerződésszerű teljesítéssel összefüggésben a teljesítés során értelemszerűen arra kell ügyelnie, hogy az életciklusköltség-számítással összefüggésben **a nyertes ajánlattevő által tett megajánlások valóban teljesülnek a termékek életciklusa során.**

A jelen felhasználói útmutató tárgyát képező POC orvostechikai eszközök esetében elsődlegesen a jóállással kapcsolatos rendelkezések előírása lehet fontos. Az életciklusköltség-számítás a különböző termékek teljes költsége közötti különbséget akkor fogja megfelelően tükrözni, ha az ajánlatkérő által a számításban figyelembe vett élettartam ideje alatt megfelelő karbantartás mellett az eszköz valóban alkalmas a használatra. Javasolható, hogy az ajánlatkérő a piaci szokásokat is figyelembe véve aránytalan többletköltségek nélkül vállalható, azonban mindenképpen többéves jóállási kötelezettséget írjon elő, melynek előírása 36 hónapos időtartamra javasolt, ugyanakkor adott esetben ennél hosszabb jóállási idő vállalása is lehetséges.

A szerződés mellékleteként ajánlott a nyertes ajánlattevő szerződő fél által a segédlet 4. munkalapján tett megajánlásainak rögzítése is.

Amennyiben a segédletben foglaltakon túl az ajánlatkérő olyan jellemzők megadását is előírta az életciklusköltség-számítás keretében, amelyek esetében a hibás teljesítéshez kapcsolódó biztosítékot, pl. hibás teljesítési kötbért írt elő, az ajánlatkérőnek ezt is érvényesítenie kell (feltéve, hogy szavatossági vagy jótállási igényekkel nem él).

A szerződésszerű teljesítés ellenőrzése mellett a nyertes ajánlattevő által megajánlott termékek (árúk) életciklusával összefüggő költségeknek a teljesítés során vagy azt követően való vizsgálata mindezek mellett az ajánlatkérő későbbiekben felmerülő beszerzési igényeivel összefüggésben is hasznos lehet. Ajánlatkérő adatokat gyűjthet a hasonló vagy azonos tárgyú beszerzései előkészítéséhez, melyek az adott piaci szegmens, termékkör jobb felmérését, az elérhető beszerzési alternatívák feltérképezését is elősegítheti és végül jobb beszerzési döntésekhez vezethet.

5. Kitöltési Útmutató a Segédlethez

Az életciklusköltség-számítás (LCC) közbeszerzési eljárásokban történő alkalmazását támogatja a jelen útmutatóhoz kapcsolódó, „LCC_segédlet_POC orvostechnikai eszközök.xlsx” Excel fájl (segédlet). A segédletben található képletezett táblázat-rendszerben, az ajánlatkérő és ajánlattevő által megadott információk alapján, automatizáltan történik az életciklusköltség meghatározása.

A segédlet termékkörének részletes definícióját tartalmazza az alábbi táblázat, mely megtalálható a segédlet 5) munkalapján is.

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/746 rendelete (2017. április 5.) az in vitro diagnosztikai orvostechnikai eszközökről, valamint a 98/79/EK irányelv és a 2010/227/EU bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről (IVDR) alapján		
CPV kód	CPV megnevezés	
38000000-5	Laboratóriumi, optikai és precíziós felszerelések (kivéve szemüvegek)	
EMDN kód	EMDN megnevezés	Kereskedelmi megnevezés
W02010690	Többféle klinikai kémiai mintát ellenőrző rendszer	Multiparaméteres POCT készülék
W02010601	Vércukorszint-monitorozó rendszer	Vércukormérő
W0201010201	Vizeletelemző készülék	Vizelet analizátor
W0103020801	PROTROMBINIDŐ – GYORSTESZT ÉS POC	PT-INR mérő
W02010401	VÉRGÁZ-ANALIZÁTOROK	Vérgáz analizátor
W0202029001	TROMBOELASZTOGRÁFOK	Viszkoelasztométer
W0205	NUKLEINSAV VIZSGÁLATI ESZKÖZÖK	PCR készülék
W02010101	KÉMIAI ANALIZÁTOROK	Klinikai kémiai készülék
W0201040201	IONSZELEKTÍV ELEKTROLITANALIZÁTOROK	Elektrolit mérő készülék

A segédlet számításai a 2) és 7) munkalapokon jelszóval védettek a hibalehetőségek minimalizálása érdekében, azonban másolhatók, így egy külön fájlban lehetőség van a számítások továbbfejlesztésére, illetve a megfelelő módosítások, kiegészítések mellett, a termékkör kiterjesztésére a fentiekhez hasonló költségszerkezetű orvostechnikai eszközök beszerzéséhez.

5.1. A Segédlet felépítése

A Segédlet összesen hét munkalapot tartalmaz, melyek közül a **felhasználóknak csak a 3) és 4) munkalapokon (input) kell dolgozniuk. A számítás eredményeit a 2) munkalap automatikusan összegzi (output).** A többi munkalap a segédlet értelmezéséhez, az életciklusköltség(ek) meghatározásához, valamint a számítás átláthatóságának, követhetőségének biztosításához szükséges.

LCC Segédlet POC orvostechnikai eszközök közbeszerzéséhez

Bevezetés

Az LCC Segédlet alkalmazási köre

Ezt a számítási segédletet a következő típusú termékek életciklus-költségének (LCC - Life-cycle cost) értékelésére tervezték:

- beteg közeli (point-of-care, POC) in vitro diagnosztikai (IVD) orvostechnikai eszközök az EU 2017/746 rendelete alapján

A termékkörök részletes meghatározása az 5) Definíciók, képletek munkalapon található!

A Segédlet felépítése

A Segédlet összesen hét munkalapot tartalmaz:

- 1) **Bevezetés**, amely röviden felvázolja a Segédlet tartalmát és alkalmazását.
- 2) **LCC_Eredmények_összegzés** ahol az LCC számítás eredményei és azok grafikus ábrázolása található. A munkalap cellái automatikusan feltöltődnek. Az ajánlatkérők által megadott alapadatok és az ajánlattevők által szolgáltatott adatok automatikusan integrálódnak a 3) és 4) munkalapról (lásd alább). Ezek alapján bemutatásra kerülnek az életciklusköltség fő költségelemei (beruházás, működés stb.), valamint a számítás eredményei, melyeket grafikusan is megjelenít a Segédlet ezen munkalapja. A költségadatokat áfa nélküli, nettó értékükön tartalmazza. Az automatizált számítások működésének biztosítása és a hibalehetőségek minimalizálása érdekében a munkalap jelszóval védett.
- 3) **Ajánlatkérői_adatok**, amely munkalapon az ajánlatkérőnek meg kell adnia a számításokhoz szükséges alapvető paramétereket (értékelési időszak hossza, mennyiségek stb.) Az értékeléshez szükséges költségeket áfa nélküli, nettó értékükön kell megadni. A Segédletben egyszerre 10 fele termék/részbeszerzés kezelhető (ld. E:N oszloptartomány), a szükségletlen oszlopokat elrejtetheti. Felhívjuk a figyelmet, hogy a munkalapon új cellák, oszlopok vagy sorok beszúrása, illetve a nem fehér háttérű cellák módosítása a segédlet automatizált számításainak hibás működését eredményezheti!

Kérjük, hogy az LCC Segédlet kitétele előtt alaposan olvassa el az alábbi információkat és feltétlenül tanulmányozza a kapcsolódó Felhasználói Útmutatót is! LCC_Felhasználói_Útmutató_POC.pdf

1) Bevezetés 2) LCC_Eredmények_összegzés 3) Ajánlatkérői_adatok 4) Ajánlattevői_adatok 5) Definíciók, módszertan 6) Referencia adatok 7) LCC Számítás

OUTPUT INPUT

Az ajánlatkérőnek csak a 3), ajánlattevőnek csak a 4) munkalapon kell adatokat megadnia.

Fontos, hogy a „2) LCC_Eredmények, összegzés” output munkalap csak azt követően tartalmazza a helyes végeredményeket, miután mind ajánlatkérő, mind ajánlattevő megadott minden szükséges adatot a 3) és 4) munkalapokon! Mind az output, mind az input munkalapok nyomtatható méretűek.

A munkalapok tartalma:

- 1) **Bevezetés**, amely röviden felvázolja a Segédlet tartalmát és alkalmazását.
- 2) **LCC_Eredmények, összegzés** ahol az LCC számítás eredményei és azok grafikus ábrázolása található. A munkalap cellái automatikusan feltöltődnek. Az ajánlatkérők által megadott alapadatok és az ajánlattevők által szolgáltatott adatok automatikusan

integrálódnak a 3) és 4) munkalapról (lásd alább). Ezek alapján bemutatásra kerülnek az életciklusköltség fő költségelemei (beruházás, működés stb.), valamint a számítás eredményei, melyeket grafikusán is megjelenít a Segédlet ezen munkalapja. A költség adatokat áfa nélküli, nettó értékükön tartalmazza. Az automatizált számítások működésének biztosítása és a hibalehetőségek minimalizálása érdekében a munkalap jelszóval védett."

- 3) Ajánlatkérői_adatok**, amely munkalapon az ajánlatkérőnek meg kell adnia a számításokhoz szükséges alapvető paramétereket (értékelési időszak hossza, mennyiségek stb.). Az értékeléshez szükséges költségeket áfa nélküli, nettó értékükön kell megadni. A Segédletben egyszerre 10 féle termék/részbeszerzés kezelhető (ld. E:N oszloptartomány), a szükségtelen oszlopok elrejtethők. Felhívjuk a figyelmet, hogy a munkalapon új cellák, oszlopok vagy sorok beszúrása, illetve a nem fehér háttérű cellák módosítása a segédlet automatizált számításainak hibás működését eredményezheti!
- 4) Ajánlattevői_adatok**, ahol az ajánlattevők megadják az ajánlatuk életciklusköltségének kiszámításához szükséges adatokat a kialakított sablonnak megfelelően. A munkalap több sora automatikusan feltöltődik az ajánlatkérő által az előző munkalapon megadott adatokkal. Az értékeléshez szükséges költségeket áfa nélküli, nettó értékükön kell megadni. Felhívjuk a figyelmet, hogy a munkalapon új cellák, oszlopok vagy sorok beszúrása, illetve a nem fehér háttérű cellák módosítása a segédlet automatizált számításainak hibás működését eredményezheti!
- 5) Definíciók, módszertan**, amely lap tartalmazza a segédlet eredeti, részletes tárgykör definícióját, az adatmezők értelmezését, az LCC elemeinek, paramétereinek definícióit és az alkalmazott számítások matematikai képleteit.
- 6) Referencia adatok**, amely tartalmazza a számításokhoz ajánlott diszkont rátát és annak hivatalos forrását, valamint a legördülő menü szövegét. Felhívjuk a figyelmet, hogy a munkalap módosítása a segédlet automatizált számításainak hibás működését eredményezheti!
- 7) LCC Számítás**, amely munkalap az életciklusköltség számítás részletes idősorait tartalmazza. Az automatizált számítások működésének biztosítása és a hibalehetőségek minimalizálása érdekében a munkalap jelszóval védett.

A segédlet cellái különböző színekkel rendelkeznek:

	Kitöltendő cellák: a 3) és 4) munkalapokon csak ezeket a FEHÉR háttérű cellákat kell kitölteni! (input cellák)
	Legördülő menü: Kérjük válasszon!
	Hivatkozás: A cellák automatikusan feltöltődnek a korábban kitöltött cellák adataival.
	Képlet: A korábban megadott adatok alapján, automatikusan számított cellák.

A segédlet több celláján jegyzet található, melyek fontos instrukciókkal, magyarázatokkal segítik a kitöltést.

A kitöltés során a képleteket, hivatkozásokat tartalmazó, szürke háttérű cellákban átmenetileg hibaüzenetek²⁴ jelenhetnek meg, amennyiben valamely adat még hiányzik. Az eredmények értelmezése előtt ellenőrizze, hogy minden ilyen esetleges hibaüzenet eltűnt-e.

5.2. Az input munkalapok felépítése és kitöltése

A 3) és 4) munkalapok felépítése azonos. A B oszlopban található az LCC meghatározásához szükséges input adatok megnevezése, majd a D oszlopban mértékegysége. **Az E:N oszloptartományban akár 10 féle termék** beszerzésének input adatai is kezelhetők egyetlen Excel fájlban. Amennyiben a beszerzés ennél kevesebb típusú terméket/beszerzésrészt tartalmaz, a szükségtelen oszlopokat el lehet rejtteni.

Az input munkalapok kitöltése

AJÁNLATKÉRŐ-ként a felhasználó a „3) Ajánlatkérői_adatok” munkalap 14. sorában található legördülő menüből választhat, egy oszlopban egy féle eszközt. A termék kiválasztásával „aktiválódnak” az adott oszlop hivatkozásai és képletei a 3) és a 4), valamint a 2) munkalapon is!

Az input adatokat az ajánlatkérő beszerzési igényének megfelelően, **a dokumentációval, különösen a műszaki leírásban foglaltakkal összhangban kell megadni.**

A helyes eredmény érdekében, minden „aktivált” oszlop, összes fehér háttérű celláját (input cellák) ki kell tölteni. Amennyiben valamely érték nem releváns, nullát „0” kell beírni.

²⁴ #HIÁNYZIK; #ZÉRÓOSZTÓ; #ÉRTÉK

Az input adatok megadását követően védje le ezt a munkalapot, hogy az ajánlattevők megadassák ajánlatuk adatait a 4) lapon, de elkerüljék az esetleges nem kívánt módosításokat. A Lapvédelem beállításához lépjen a felső menübe, kattintson a Véleményezés/Lapvédelem gombra, és adjon meg egy választott jelszót.

Ezután a segédletet (Excel fájlt) csatolja a közbeszerzési dokumentációhoz, a kitöltött, levédett 3) munkalapot pdf formátumban is célszerű csatolni.

AJÁNLATTEVŐ-ként a felhasználónak a „4) Ajánlattevői_adatok” munkalapon kell kitöltenie a FEHÉR háttérű cellákat, azokban az oszlopokban melyekre az ajánlat vonatkozik. Minden input cellát ki kell tölteni azokban az oszlopokban, amelyekben termék szerepel. Amennyiben az ajánlatban valamely cella nem releváns, nulla "0" értéket kell megadni. A szürke háttérű cellák automatikusan feltöltődnek az ajánlatkérő által korábban megadott adatoknak megfelelően, NE módosítsa ezen cellákat! Ajánlati adatainak megadását követően védje le ezt a munkalapot, az adatok ajánlatkérő általi, nem kívánt, esetleges módosításának elkerülése érdekében. Ehhez lépjen a felső menübe, kattintson a Véleményezés/Lapvédelem gombra, és adjon meg egy választott jelszót.

Az „5) Definíciók, módszertan” munkalap további segítséget nyújt a segédlet kitöltéséhez és értelmezéséhez!

5.3. Az output munkalap felépítése és alkalmazása

A „2) LCC_Eredmények, összegzés” munkalap felépítése követi az input lapok szerkezetét, azzal a különbséggel, hogy a C oszlopban itt az életciklusköltség elemeinek megnevezése található. Tehát az E:N oszloptartományban itt sem idősorok, hanem az egyes termékek/beszerezsrészek életciklusköltség-számításának eredményei találhatók. A számítás részletes idősorait a 7) munkalap tartalmazza (ld. lentebb).

Az eljárás során minden ajánlattevő kitölti a Segédletet, így az egyes Excel fájlok mindig egy ajánlattevő ajánlatának adatait tartalmazzák. Ajánlatkérő az ajánlatokkal visszaérkező, kitöltött Segédletek 2) munkalapjának összehasonlítása alapján választhatja ki a legkisebb életciklusköltséggel rendelkező ajánlatot.

6. Módszertani jegyzet

Az általános, módszertani definíció szerint az életciklus-költség **az összes költség jelenértéke a teljes életciklus során**. A jelenérték számítás nem csak az LCC számítás során, de egyéb gazdasági értékeléseknek (megtérülési, hatékonysági vizsgálatok, költség-haszon elemzés stb.) is egyik alapvető módszere. Lényege, hogy a különböző időpontokban – esetünkben az életciklus egyes éveiben – felmerülő költségek értékét időben korrigáljuk, jelenértékre számítjuk át a diszkontráta segítségével. Ezzel lehetővé válik a költségek módszertanilag helyes, a pénz „időértékét” figyelembe vevő, dinamikus szemléletű összegzése és összehasonlíthatósága.

Jelenérték meghatározásának általános matematikai képlete:

$$PV = \sum_n \frac{C_n}{(1+i)^n}$$

ahol,

PV = n éven át tartó költségsorozat jelenértéke (present value)

C_n = az n-edik évben felmerülő költségtétel reálértéke

i = reál diszkontráta

n = vizsgált időtáv éveinek száma

A pénz „időértékének”, vagyis a diszkontráta mértékének meghatározása komplex közgazdasági feladat, mely különböző elméleti megközelítések alapján, számos tényező (pl. tőke lehetőség költsége, kockázatok, a fogyasztás marginális hasznosságának rugalmassága stb.) mérlegelése mentén lehetséges. A tudományos elméletektől függetlenül azonban, az olyan közismert mondások is, mint például a „jobb ma egy veréb, mint holnap egy túzok”, pontosan a pénz időértékének felismerésére utalnak, miszerint értékesebbnek találunk 100 Ft-ot, ha most rögtön megkapjuk, mint ha csak 10 év múlva. Ugyanígy, súlyosabbnak értékelünk egy 100Ft-os költséget, ha most rögtön kell kifizetni, mintha csak 10 év múlva kellene. Ezt a jelenséget a társadalom egészére vonatkoztatva nevezzük társadalmi időpreferenciának, melynek mértékét a diszkontráta fejezi ki.

A Segédletben a jelenérték meghatározása automatizáltan történik, az Excel ezen célra szolgáló, beépített függvényének segítségével (NPV, vagy magyarul NMÉ). Mivel ez a pénzáramlások év végi felmerülését feltételezi, az időtáv első évi költségeit, vagyis a

beszerzési költséget, nem diszkontáljuk, igazodva ezzel a POC orvostechikai eszközök gyakorlati beszerzéseire, mely eljárások jellemzően egy éven belül lezajlanak.

A segédlet tartalmazza a diszkontráta ajánlott mértékét az Európai Bizottság vonatkozó útmutatásai alapján.²⁵ Kifejezetten rövid élettartamú eszközök esetén, a számítás egyszerűsítése érdekében, ajánlatkérő dönthet 0%-os diszkontráta alkalmazásáról is, ez esetben a 3) munkalap E12-es cellájában az érték felülírható. A számítások a ráta értékét a 6) munkalapról hivatkozzák, ahol megtalálható a diszkontráta ajánlott mértékének hivatalos forrása is.

Felhívjuk ajánlatkérők figyelmét, hogy a jelen ajánlásoktól való eltérés esetén, az alkalmazott diszkontráta mértékét a közbeszerzési dokumentumokban fontos alátámasztani, lehetőség szerint az ágazatra releváns és aktuális, hivatalos forrás megadásával.

A számításokat reál értéken, az inflációs torzulások kizárásával végezzük, az ajánlat évének megfelelő, rögzített árszinten.

²⁵ A Bizottság (EU) 2015/207 végrehajtási rendelete (2015. január 20.), az Európai Unió Hivatalos Lapja, 2015.2.13., 6. függelék 2.3.1 bekezdés 4. pont, a kohéziós országokra vonatkozó ajánlás, valamint az Európai Bizottság Zöld közbeszerzésről szóló kézikönyve: Buying green! A handbook on green public procurement, 3. kiadás, 2016., 60. o.